

ರಾಜರ್ಷಿ ಶ್ರೀನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರ ರಾಜ ದರ್ಬಾರ್ ಕುರಿತ ಅವಲೋಕನ

ರಾಮಚಂದ್ರ¹

ಶ್ರೀನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಅವರು ಮೈಸೂರು ಒಡೆಯರ್ ವಂಶದಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಒಬ್ಬ ದಕ್ಷ ಆಡಳಿತಗಾರರು, ರಾಜನೀತಿಜ್ಞರು, ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತಗಳ ಮಹಾನ್ ಆರಾಧಕರೇ ಆಗಿದ್ದವರು. ಅದರೊಟ್ಟಿಗೆ ಸಮಗ್ರ ಮೈಸೂರಿನ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣಕರ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ತಂದೆಯವರಾದ ಹತ್ತನೆಯ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರು ಜೆ.ಜೆ. ವಿಟ್ಟಲೇ ಮತ್ತು ಸರ್ ಸ್ಪುವರ್ತ್ ಪ್ರೆಸರ್ ಎಂಬುವರನ್ನು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ನೇಮಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಹೆಸರಾಂತ ಶಿಕ್ಷಕ ಮಹಾನೀಯರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕಲಿತರು. ಹಾಗೆಯೇ, ಮಹಾರಾಜರಾದಂತಹ ಶ್ರೀನಾಲ್ವಡಿ ಅವರು ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತ, ಉರ್ದು, ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮತ್ತು ಪಾರ್ಸಿ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಸ್ವತಃ ರಾಜ್ಯ, ದೇಶ ಮತ್ತು ವಿದೇಶಗಳಿಗೆ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಗೊಂಡಿ ಆ ಮೂಲಕ ಲೋಕಾನುಭವವನ್ನು ಕೂಡ ಪಡೆದುಕೊಂಡವರು. ಕ್ರಿ.ಶ.1902ನೇ ಆಗಸ್ಟ್ 08ರಂದು ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮಹಾರಾಜರಾಗಿ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವಂತಹ ಶ್ರೀನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರು ಅನೇಕ ಪ್ರಗತಿಪರ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದು ಮೈಸೂರನ್ನು ಆಧುನೀಕರಣಗೊಳಿಸಿದರು. ಆ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಮೈಸೂರನ್ನು ಇಡೀ ಅಖಂಡ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಮಾದರಿಯ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದವರು ಎಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು.

ಶ್ರೀನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರು ಅನೇಕ ಸಂಘ - ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದವರು. ಆಡಳಿತ, ಶಿಕ್ಷಣ, ನೀರಾವರಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಚಿನ್ನದ ಗಣಿ, ಕಾವೇರಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಆರೋಗ್ಯ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಹತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನೇ ಸಾಧಿಸಿದವರು. ಹಾಗೆಯೇ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದಂತಹ ಪೋಷಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿ,

¹.ಸಂಶೋಧಕರು,ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ,ಮೈಸೂರು.

ಅನೇಕ ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಕವಿಗಳು, ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಮತ್ತು ನಾಟ್ಯ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ರಾಜಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ನೀಡಿದವರು. ಶ್ರೀನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಪ್ರಗತಿ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಮಾಧವರಾವ್, ಆನಂದರಾವ್, ಸರ್.ಎಂ.ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ, ಕಾಂತರಾಜ ಅರಸು ಮತ್ತು ಮಿರ್ಜಾ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಅವರಂತಹ ದಕ್ಷ ಆಡಳಿತಗಾರ ದಿವಾನರಿದ್ದರು. ಶ್ರೀನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳ ಒಳಿತು, ಪ್ರಗತಿ, ಸೌಖ್ಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದಂತಹ ಕಾಳಜಿಯೇ ಇತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಶ್ರೀನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರು ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಮಹಾರಾಜರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಾಗಿದ್ದವರು. ಭಾರತೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಯ ಪ್ರಧಾನ ಸೇನಾನಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರು ಶ್ರೀನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಿದು ತಮ್ಮ ಹರಿಜನ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರನ್ನು ರಾಮರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಮಹಾರಾಜರನ್ನು ರಾಜರ್ಷಿ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರ ಮಾದರಿ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಪರಿವರ್ತನಾ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿರುವಂತಹ ನಾಡಿನ ಹೆಸರಾಂತ ಸಾಕ್ಷಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಾಗಿರುವ ಡಾ.ಡಿ.ವಿ.ಗುಂಡಪ್ಪ ಅವರು *ನನ್ನ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸರಿಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಶ 1881 ರಿಂದ 1940ರ ಅವಧಿಯ ವರ್ಷಗಳ ಮೈಸೂರು ಸುವರ್ಣಯುಗವಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಉತ್ತೇಕ್ಷೆಯಾಗಲಾರದು ಎಂಬುದಾಗಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ.* ಹಾಗೆಯೇ, ಅಂದಿನ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಪತ್ರಿಕೆಯೂ - *ಮಾದರಿ ಸಂಸ್ಥಾನ ಎಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಹೆಸರಿಗೆ ಮತ್ಯಾವ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನವೂ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಗಳಿರುವುದು ಕೂಡ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.* ಇಂತಹ ಅನೇಕಾನೇಕ ಘನೀಭೂತ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಹೇಳಿಕೆಗಳಿಂದಲೇ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸ್ಥಾನಮಾನವು ಏನೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇಂತಹ ಪ್ರಗತಿ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಮಹನೀಯರೇ ರಾಜರ್ಷಿ ಶ್ರೀನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರು ಹೆಸರಾಂತ ಮಹಾರಾಜರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರು ಆಳಿರುವ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನವೂ ಕೂಡ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ನೆಲೆವೀಡಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮೈಸೂರು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರ ಬಗೆಗೆ ಜನಮಾನಸದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಪೂಜ್ಯನೀಯ ಭಾವನೆ ನೆಲೆಸಿದೆ. ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿ ನೆಲೆನಿಲ್ಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ, ಶ್ರೀನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ 'ರಾಜರ್ಷಿ' ಎಂದು ಗೌರವದಿಂದಲೇ ನೆನೆಯುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಬದುಕಿಗೆ ಬೆಳಕಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರು ನಾಡಿನ ಹಲವು

ಬರಹಗಾರರ ಲೇಖನಿಯಿಂದ ಹಲವು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹಲವು ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಸೆಲೆಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರು ಜನ್ಮ ತಳೆದಿರುವ ಒಡೆಯರ್ ದರ್ಬಾರ್ ಎಂಬ ಕವಿತೆಯನ್ನು ವಿವೇಚಿಸುವುದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದ ಮಹತ್ವದ ಉದ್ದೇಶವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಬರಹಗಾರರಾಗಿರುವಂತಹ ಮಂಜುನಾಥ. ಹೆಚ್.ಎಸ್ ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ ಒಡೆಯರ್ ದರ್ಬಾರ್ ಎಂಬ ಕವಿತೆಯು ರಾಜರ್ಷಿ ಶ್ರೀನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿರುವ ಕನ್ನಂಬಾಡಿ ಕಟ್ಟೆಯ ನಿರ್ಮಾಣದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇದು ಮೈಸೂರಿನ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಕಳಸಪ್ರಾಯವೇ ಆಗಿರುವಂತಹ ಮಹಾನ್ ಯೋಜನೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಇವರಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿರುವ ಈ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಸಾಗರ ಅಣೆಕಟ್ಟು ಕರ್ನಾಟಕದ ಅತ್ಯಂತ ಬೃಹತ್ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಇದು ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಜೀವನದಿಯಾಗಿರುವ ಕಾವೇರಿ ನದಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿರುವ ಜೀವಸೆಲೆಯೂ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಕರುನಾಡಿನ ಸಹಸ್ರಾರು ರೈತರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ನಾಡಿಮಿಡಿತವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸಿದೆ. ಇಂತಹ ಜೀವನದಿ ಕಟ್ಟೆಯು ಕನ್ನಡದ ಅಸ್ಮಿತೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಈ ಕವಿತೆಯ ಮೂಲಕ ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಕವಿತೆಯು ಈ ಮುಂದಿನಂತೆ ಸಾದರಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ತಾಯಿಯ ಮುಡಿಗೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಇಟ್ಟು

ಕನ್ನಡದ ಕಂಪು ಪಸರಿಸಲು ಪಣದ ತೊಟ್ಟು.

ಎಲ್ಲರೂ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಪಡುವಂತೆ ಕನ್ನಡ ನೆಲೆವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ

ನಿಮಗೆ ಮನಸಾರೆ ನಮಿಸುವೆ ನಿಮ್ಮ ಪಾದಚರಣಗಳಿಗೆ ಶಿರವನಿಟ್ಟು ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ಲೇಖಕರಾಗಿರುವಂತಹ ಮಂಜುನಾಥ. ಹೆಚ್.ಎಸ್ ಅವರು ಈ ಕವಿತೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯ ಭಾವವೇಶವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಕನ್ನಡ ತಾಯಿಯ ಮುಡಿಗೆ ಮಲ್ಲಿಗೆಯನಿಟ್ಟು ನಾಡ ದೇವಿಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರು ಪೂಜಿಸಿರುವರು ಎಂಬ ಭಾವ ಮೊದಲನೇಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವುದು ಕೂಡ ಮಹತ್ವದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಲ್ಲಿಗೆಯನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುವಿಕೆಯೂ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಮಲ್ಲಿಗೆಯೂ ಹೆಸರಾಂತ ಮೈಸೂರಿನೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಹಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕೂಡ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿಗೆ ಮೈಸೂರು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಸ್ಮಿತೆಯ ರಾಜಧಾನಿಯು ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಕವಿ ಕನ್ನಡ ತಾಯಿಯ ಮುಡಿಗಡ ಮಲ್ಲಿಗೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟಿರುವುದು ಒಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿನ ಔಚಿತ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಪರಿಮಳದಂತೆ ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಕಂಪು ಎಲ್ಲೆಡೆ

ಪಸರಿಸಲು ಶ್ರೀನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರು ಬದುಕಿನ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಶ್ರಮಿಸಿರುವುದು ಮೈಸೂರು ಘನ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದಲೇ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮೈಸೂರು ರಾಜ ಸಂಸ್ಥಾನವೂ ಮೈಸೂರು ಒಂದು ರಾಜ್ಯವಾಗಿ ಇಡೀ ಕನ್ನಡ ನಾಡನ್ನೆ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿರುವುದನ್ನು ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟ - ಪುಟಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಮಹಾನ್ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಕೀರ್ತಿಯು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಲ್ಲಿ ರಾಜರ್ಷಿ ಶ್ರೀನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರ ಪಾತ್ರ ಬಹುದೊಡ್ಡದು. ಇವರು ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ನೆಲ ಮತ್ತು ಜಲವನ್ನು ಅಂದು, ಇಂದು, ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಸರ್ವರು ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಕನ್ನಡನಾಡು ಶ್ರೀನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರ ಮಹಾನ್ ಸಾಧನೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವರು ಇಂದಿಗೂ ಚಿರಾಯುವಾಗಿಯೇ ಜೀವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಧೀಮಂತ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಕವಿ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಸಮಸ್ತ ಜನತೆಯು ಕೂಡ ಶಿರಭಾಗಿ ನಮಿಸುವುದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿದೆ. ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಜೀವ - ಜಲಧಾರೆಯೇ ಆಗಿರುವ ಕಾವೇರಿ ನದಿಯು ಹರಿದು ಬಂಗಾಳಕೊಲ್ಲಿಯನ್ನು ಸೇರಿದ್ದರೆ ಅದು ವೃಥಾವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತಮಿಳುನಾಡಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗ ಬೇಕಿದ್ದ ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರು ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡು ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡಿಗರ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿಸಿ ಮತ್ತು ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ ಶ್ರೀನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರು ಎಂಬುದು ಈ ಕವಿತೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿರುವಂತಹ ಕವಿಯ ಮನದಾಳದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ತೆರೆದ ಸತ್ಯವೂ ಹೌದು. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀವಿಜಯ, ನೃಪತುಂಗನ ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿ ತನ್ನ ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾನೆ. “ಸುಭಟರ್ಕಳ್ ಕವಿಗಳ್ ಸುಪ್ರಭುಗಳ್ ಚೆಲ್ವರ್ಕಳ್ ಭಜನರ್ಕಳ್ ಗುಣಿಗಳ್ ಅಭಿಮಾನಿಗಳ್ತುಗ್ಗರ್ ಗಭೀರಚಿತ್ತರ್ ವಿವೇಕಿಗಳ್ ನಾಡವರ್ಗಳ್” ಎಂಬುದೇ ಆ ಪ್ರಸಂಶೆಯ ಮಾತಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಅಕ್ಷರಶಃ ಸತ್ಯವಾಗಿಸಿದವರು ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಶ್ರೀನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರು ಎಂಬುದು ಕವಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಕಗೊಂಡಿರುವ ಅಂಶಗಳು ಹೀಗಿವೆ;

ನೀವು ಉಳಿಸಿದ್ದು ಅಂತಿತದ್ದಲ್ಲ, ಒಡೆಯರೇ

ಕನ್ನಡಿಗರ ಮಾನ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ

ನೀವು ಕಟ್ಟಿದ್ದು ಅಂತಿಂದಲ್ಲ ಒಡೆಯರೆ

ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸೋಪಾನ ಎಂದಿರುವುದು.

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೆಟ್ಟಿಲಾಗಿ ಕನ್ನಂಬಾಡಿ ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಕನ್ನಡಿಗರ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವೇ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಈ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಸೋಪಾವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಗರ್ವಪಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಧುರೀಣರಾಗಿ ಶ್ರೀನಾಲ್ವಡಿ

ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದು ಈ ಕವಿತೆಯ ಮೂಲಕ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಆಧುನಿಕ ಮೈಸೂರಿನ ನಿರ್ಮಾತೃ ಎಂಬುದು ರಾಜರ್ಷಿ ಶ್ರೀನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಒಂದು ನಗರವನ್ನು ಎಷ್ಟೊಂದು ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು! ಅಷ್ಟೂ ಅಂದವಾಗಿಯೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದವರು ಈ ರಾಜರ್ಷಿ ಎಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಇಡಿ ಲೋಕವೇ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿರುವಂತಹ ಹೆಸರುವಾಸಿ ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣಗಳಿಗೆ ಮುಗಿಬಿದ್ದು ನೋಡುತ್ತಿರುವುದು ಇಂದಿಗೂ ತೆರೆದ ಸತ್ಯದ ದರ್ಶನವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಲೋಕಮಾಯವಾದ ನಮ್ಮ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಚಂದದ ಕಳೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟವರು ಶ್ರೀನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು.

ಈ ಮುಂದಿನ ಕವಿತೆಯ ಸಾಲು ಹೀಗಿದೆ;

“ಇಡೀ ನಾಡೇ ನೋಡುತ್ತಿದೆ ರಾಜರು

ನೀವು ಕರುಣಿಸಿರೋ ಮೈಸೂರು ಅಂದ ಚಂದವನ್ನು”

ಎಂಬುದು ಕವಿಯ ಮನದ ಮಾತು. ಕವಿಯ ಮನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ “ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೈತ ಕುಟುಂಬಗಳು ಬದುಕಿವೆ. ಅರಸರೆ ನಂಬಿ ನಿಮ್ಮ ಕನ್ನಂಬಾಡಿಯ ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಎಂದಿರುವ ಮಹತ್ವದ ಸಾಲುಗಳು ಬರುತ್ತದೆ. ಇವರು ಕೇವಲ ನೋಟದ ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣವನ್ನಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಮೈಸೂರನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಲ್ಲ. ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆ ಅನ್ನದ ಬೀಡಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಂಬಾಡಿ ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ರೈತರ ಮತ್ತು ನಾಡಿನ ಅನ್ನದಾತರೂ ಕೂಡ ಆಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಕವಿ ಇಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿಯೇ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ, ಮೈಸೂರಿನ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರ ಶ್ರಮ ಅಪಾರವಾಗಿಯೇ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮಹಾರಾಜನಾಗಿ ತಮ್ಮ ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೊಡದೇ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಬದುಕನ್ನು ಹಸನಾಗಿಸಲು ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಈ ನಾಡು ಅವರನ್ನು ಸದಾಕಾಲ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಈ ಮುಂದಿನ ಕವಿತೆಯ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗಿದೆ;

ಯುಗಯುಗಗಳು ಉರುಳಿದರು ದೊರೆಗಳೆ

ಅಳಿಯದು ನಿಮ್ಮ ಸಾಧನೆ

ಮನೆತನಗಳು ಬದಲಾದರು ಯತಿಗಳೆ

ಬದಲಾಗದು ಮನಸಲ್ಲಿರೋ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲಿನ ಭಾವನೆ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇಡೀ ಮೈಸೂರು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ರಾಜರ್ಷಿ ಶ್ರೀನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರ ದರ್ಬಾರು ಹೀಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಭೇರ್ಯ ರಾಮ್ ಕುಮಾರ – ಕಾವ್ಯ ದಸರಾ (ಕವನ ಸಂಕಲನ), ಮೈಸೂರು, 2019
2. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮಪಿ – ಮಿನುಗುತಾರೆ (ಕವನ ಸಂಕಲನ) ಮಳವಳ್ಳಿ, 2016
3. ಕುಸುಮ – ಮದುವೆ ಸಂಭ್ರಮ (ಕವನ ಸಂಕಲನ) ಮೈಸೂರು, 2019
4. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮಪಿ – ತಮಜ್ಯೋತಿ (ಆಯ್ದ ಕವನ ಸಂಕಲನ) ಮಳವಳ್ಳಿ, 2016
5. ಅಶ್ವತ್ಥಪ್ಪ.ಕೆ.ಎನ್ – ಸಮಗ್ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸ, 2017